ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ ഏകവിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ ഏകവിംശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
യ ഏതാൻ മത്പഥോ ഹിത്വാ
ഭക്തിജ്ഞാനക്രിയാത്മകാൻ।
ക്ഷുദ്രാൻ കാമാംശ്ചലൈഃ പ്രാണൈ -
ർജുഷന്തഃ സംസരന്തി തേ ॥ **1** ॥

സ്വേ സ്വേഽധികാരേ യാ നിഷ്ഠാ സ ഗുണഃ പരികീർതിതഃ।
വിപർയയസ്തു ദോഷഃ സ്യാദുഭയോരേഷ നിശ്ചയഃ ॥ **2** ॥

ശുദ്ധ്യശുദ്ധീ വിധീയേതേ സമാനേഷ്വപി വസ്തുഷു।
ദ്രവ്യസ്യ വിചികിത്സാർഥം ഗുണദോഷൗ ശുഭാശുഭൗ ॥ **3** ॥

ധർമാർഥം വ്യവഹാരാർഥം യാത്രാർഥമിതി ചാനഘ।
ദർശിതോഽയം മയാഽഽചാരോ ധർമമുദ്വഹതാം ധുരം ॥ **4** ॥

ഭൂമ്യംബ്വഗ്ന്യനിലാകാശാ ഭൂതാനാം പഞ്ച ധാതവഃ।
ആബ്രഹ്മസ്ഥാവരാദീനാം ശാരീരാ ആത്മസംയുതാഃ ॥ **5** ॥

വേദേന നാമരൂപാണി വിഷമാണി സമേഷ്വപി।
ധാതുഷൂദ്ധവ കൽപ്യന്ത ഏതേഷാം സ്വാർഥസിദ്ധയേ ॥ **6** ॥

ദേശകാലാദിഭാവാനാം വസ്തൂനാം മമ സത്തമ।
ഗുണദോഷൗ വിധീയേതേ നിയമാർഥം ഹി കർമണാം ॥ **7** ॥

അകൃഷ്ണസാരോ ദേശാനാമബ്രഹ്മൺയോഽശുചിർഭവേത്।
കൃഷ്ണസാരോഽപ്യസൗവീരകീകടാസംസ്കൃതേരിണം ॥ **8** ॥

കർമൺയോ ഗുണവാൻ കാലോ ദ്രവ്യതഃ സ്വത ഏവ വാ।
യതോ നിവർതതേ കർമ സ ദോഷോഽകർമകഃ സ്മൃതഃ ॥ **9** ॥

ദ്രവ്യസ്യ ശുദ്ധ്യശുദ്ധീ ച ദ്രവ്യേണ വചനേന ച।
സംസ്കാരേണാഥ കാലേന മഹത്ത്വാൽപതയാഥവാ ॥ **10** ॥

ശക്ത്യാശക്ത്യാഥവാ ബുദ്ധ്യാ സമൃദ്ധ്യാ ച യദാത്മനേ।
അഘം കുർവന്തി ഹി യഥാ ദേശാവസ്ഥാനുസാരതഃ ॥ **11** ॥

ധാൻയദാർവസ്ഥിതന്തൂനാം രസതൈജസചർമണാം।
കാലവായ്വഗ്നിമൃത്തോയൈഃ പാർഥിവാനാം യുതായുതൈഃ ॥ **12** ॥

അമേധ്യലിപ്തം യദ് യേന ഗന്ധം ലേപം വ്യപോഹതി।
ഭജതേ പ്രകൃതിം തസ്യ തച്ഛൗചം താവദിഷ്യതേ ॥ **13** ॥

സ്നാനദാനതപോഽവസ്ഥാ വീർയസംസ്കാരകർമഭിഃ।
മത്സ്മൃത്യാ ചാത്മനഃ ശൗചം ശുദ്ധഃ കർമാചരേദ് ദ്വിജഃ ॥ **14** ॥

മന്ത്രസ്യ ച പരിജ്ഞാനം കർമശുദ്ധിർമദർപണം।
ധർമഃ സമ്പദ്യതേ ഷഡ്ഭിരധർമസ്തു വിപർയയഃ ॥ **15** ॥

ക്വചിദ് ഗുണോഽപി ദോഷഃ സ്യാദ്
ദോഷോഽപി വിധിനാ ഗുണഃ।
ഗുണദോഷാർഥനിയമ -
സ്തദ്ഭിദാമേവ ബാധതേ ॥ **16** ॥

സമാനകർമാചരണം പതിതാനാം ന പാതകം।
ഔത്പത്തികോ ഗുണഃ സംഗോ ന ശയാനഃ പതത്യധഃ ॥ **17** ॥

യതോ യതോ നിവർതേത വിമുച്യേത തതസ്തതഃ।
ഏഷ ധർമോ നൃണാം ക്ഷേമഃ ശോകമോഹഭയാപഹഃ ॥ **18** ॥

വിഷയേഷു ഗുണാധ്യാസാത് പുംസഃ സംഗസ്തതോ ഭവേത്।
സംഗാത്തത്ര ഭവേത് കാമഃ കാമാദേവ കലിർനൃണാം ॥ **19** ॥

കലേർദുർവിഷഹഃ ക്രോധസ്തമസ്തമനുവർതതേ।
തമസാ ഗ്രസ്യതേ പുംസശ്ചേതനാ വ്യാപിനീ ദ്രുതം ॥ **20** ॥

തയാ വിരഹിതഃ സാധോ ജന്തുഃ ശൂൻയായ കൽപതേ।
തതോഽസ്യ സ്വാർഥവിഭ്രംശോ മൂർച്ഛിതസ്യ മൃതസ്യ ച ॥ **21** ॥

വിഷയാഭിനിവേശേന നാത്മാനം വേദ നാപരം।
വൃക്ഷജീവികയാ ജീവൻ വ്യർഥം ഭസ്ത്രേവ യഃ ശ്വസൻ ॥ **22** ॥

ഫലശ്രുതിരിയം നൃണാം ന ശ്രേയോ രോചനം പരം।
ശ്രേയോവിവക്ഷയാ പ്രോക്തം യഥാ ഭൈഷജ്യരോചനം ॥ **23** ॥

ഉത്പത്ത്യൈവ ഹി കാമേഷു പ്രാണേഷു സ്വജനേഷു ച।
ആസക്തമനസോ മർത്യാ ആത്മനോഽനർഥഹേതുഷു ॥ **24** ॥

ന താനവിദുഷഃ സ്വാർഥം
ഭ്രാമ്യതോ വൃജിനാധ്വനി।
കഥം യുഞ്ജ്യാത് പുനസ്തേഷു
താംസ്തമോ വിശതോ ബുധഃ ॥ **25** ॥

ഏവം വ്യവസിതം കേചിദവിജ്ഞായ കുബുദ്ധയഃ।
ഫലശ്രുതിം കുസുമിതാം ന വേദജ്ഞാ വദന്തി ഹി ॥ **26** ॥

കാമിനഃ കൃപണാ ലുബ്ധാഃ പുഷ്പേഷു ഫലബുദ്ധയഃ।
അഗ്നിമുഗ്ധാ ധൂമതാന്താഃ സ്വം ലോകം ന വിദന്തി തേ ॥ **27** ॥

ന തേ മാമംഗ ജാനന്തി ഹൃദിസ്ഥം യ ഇദം യതഃ।
ഉക്ഥശസ്ത്രാ ഹ്യസുതൃപോ യഥാ നീഹാരചക്ഷുഷഃ ॥ **28** ॥

തേ മേ മതമവിജ്ഞായ പരോക്ഷം വിഷയാത്മകാഃ।
ഹിംസായാം യദി രാഗഃ സ്യാദ് യജ്ഞ ഏവ ന ചോദനാ ॥ **29** ॥

ഹിംസാവിഹാരാ ഹ്യാലബ്ധൈഃ പശുഭിഃ സ്വസുഖേച്ഛയാ।
യജന്തേ ദേവതാ യജ്ഞൈഃ പിതൃഭൂതപതീൻ ഖലാഃ ॥ **30** ॥

സ്വപ്നോപമമമും ലോകമസന്തം ശ്രവണപ്രിയം।
ആശിഷോ ഹൃദി സങ്കൽപ്യ ത്യജന്ത്യർഥാൻ യഥാ വണിക് ॥ **31** ॥

രജഃസത്ത്വതമോനിഷ്ഠാ രജഃസത്ത്വതമോജുഷഃ।
ഉപാസത ഇന്ദ്രമുഖ്യാൻ ദേവാദീൻ ന തഥൈവ മാം ॥ **32** ॥

ഇഷ്ട്വേഹ ദേവതാ യജ്ഞൈർഗത്വാ രംസ്യാമഹേ ദിവി।
തസ്യാന്ത ഇഹ ഭൂയാസ്മ മഹാശാലാ മഹാകുലാഃ ॥ **33** ॥

ഏവം പുഷ്പിതയാ വാചാ വ്യാക്ഷിപ്തമനസാം നൃണാം।
മാനിനാം ചാതിസ്തബ്ധാനാം മദ്വാർതാപി ന രോചതേ ॥ **34** ॥

വേദാ ബ്രഹ്മാത്മവിഷയാസ്ത്രികാണ്ഡവിഷയാ ഇമേ।
പരോക്ഷവാദാ ഋഷയഃ പരോക്ഷം മമ ച പ്രിയം ॥ **35** ॥

ശബ്ദബ്രഹ്മ സുദുർബോധം പ്രാണേന്ദ്രിയമനോമയം।
അനന്തപാരം ഗംഭീരം ദുർവിഗാഹ്യം സമുദ്രവത് ॥ **36** ॥

മയോപബൃംഹിതം ഭൂമ്നാ ബ്രഹ്മണാനന്തശക്തിനാ।
ഭൂതേഷു ഘോഷരൂപേണ ബിസേഷൂർണേവ ലക്ഷ്യതേ ॥ **37** ॥

യത്രോർണനാഭിർഹൃദയാ -
ദൂർണാമുദ്വമതേ മുഖാത് ।
ആകാശാദ് ഘോഷവാൻ പ്രാണോ
മനസാ സ്പർശരൂപിണാ ॥ **38** ॥

ഛന്ദോമയോഽമൃതമയഃ സഹസ്രപദവീം പ്രഭുഃ ।
ഓങ്കാരാദ് വ്യഞ്ജിതസ്പർശസ്വരോഷ്മാന്തഃസ്ഥഭൂഷിതാം ॥ **39** ॥

വിചിത്രഭാഷാവിതതാം ഛന്ദോഭിശ്ചതുരുത്തരൈഃ ।
അനന്തപാരാം ബൃഹതീം സൃജത്യാക്ഷിപതേ സ്വയം ॥ **40** ॥

ഗായത്ര്യുഷ്ണിഗനുഷ്ടുപ് ച ബൃഹതീ പങ്ക്തിരേവ ച ।
ത്രിഷ്ടുബ്ജഗത്യതിച്ഛന്ദോ ഹ്യത്യഷ്ട്യതിജഗദ് വിരാട് ॥ **41** ॥

കിം വിധത്തേ കിമാചഷ്ടേ കിമനൂദ്യ വികൽപയേത് ।
ഇത്യസ്യാ ഹൃദയം ലോകേ നാൻയോ മദ് വേദ കശ്ചന ॥ **42** ॥

മാം വിധത്തേഽഭിധത്തേ മാം വികൽപ്യാപോഹ്യതേ ത്വഹം ।
ഏതാവാൻ സർവവേദാർഥഃ ശബ്ദ ആസ്ഥായ മാം ഭിദാം ।
മായാമാത്രമനൂദ്യാന്തേ പ്രതിഷിദ്ധ്യ പ്രസീദതി ॥ **43** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ഏകാദശസ്കന്ധേ ഏകവിംശോഽധ്യായഃ ॥